Eduskunnan lakivaliokunta

Eduskunnan lakivaliokunnan pyyntö kirjallisesta asiantuntijalausunnosta 9.2.2022

Insolvenssioikeudellinen Yhdistys ry:n asiantuntijalausunto Hallituksen esityksestä HE 238/2021 vp laeiksi yrityksen saneerauksesta annetun lain ja yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun lain muuttamisesta sekä lakialoitteista LA 89/2020 vp ja LA 15/2020 vp

1 ALUKSI

Eduskunnan lakivaliokunta on pyytänyt Insolvenssioikeudellinen Yhdistys ry:ltä (The Finnish Insolvency Law Association, jäljempänä ”FILA”) lausuntoa Hallituksen esityksestä HE 238/2021 vp laeiksi yrityksen saneerauksesta annetun lain ja yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun lain muuttamisesta (jäljempänä ”HE”) sekä lakialoitteista LA 89/2020 vp ja LA 15/2020 vp.

FILA kiittää lakivaliokuntaa tilaisuudesta antaa asiaa koskeva lausunto ja toteaa hallituksen esityksen olevan perusteellinen ja hyvin pohdittu. Lausumme HE:n keskeisistä muutosehdotuksista ja lakialoitteista kunnioittaen seuraavaa.

2 KOMMENTIT HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ

FILA pitää hallituksen esitystä yleisesti erinomaisena ja kannattaa erityisesti seuraavia esitettyjä lainsäädäntömuutoksia:

- Ehdotettu vaihtoehtoinen varhainen saneerausmenettely voimassa olevan yrityssaneerausmenettelyn rinnalle on tervetullut uudistus. Varhainen hakeutuminen yrityssaneeraukseen on ollut Suomen lainsäädännössä mahdollista jo aiemminkin, mutta siitä huolimatta saneeraukseen on hakeuduttu perinteisesti liian myöhään. Esitys vastaa direktiivin tavoitetta hakeutumisesta saneeraukseen varhaisessa vaiheessa ja toivottavaa olisi, että uudistuksen jälkeen saneeraukseen hakeuduttaisiin, kun jatkamiskelpoista liiketoimintaa kyetään vielä tuloksellisesti tervehdyttämään.

- Erittäin onnistunut muutos olisi, että päätöksen yrityksen saneeraukseen hakeutumisesta tekisi jatkossa hallitus. Hallituksella on usein paras liiketoiminnallinen osaaminen kyseisen päätöksen tekemiseen ja yhtiökokouksen päätös voi viivästyttää saneeraukseen hakeutumista tarpeettomasti. Esityksen mukaisesti yhtiökokouksella tulee kuitenkin olla toissijaisesti mahdollisuus päättää asiasta. Yksittäisenä intressitilanteena voidaan mainita esimerkiksi osakkeenomistajien toiminen pääomalainavelkojina, sillä pääomalainat leikkaantuvat saneerausohjelmassa usein kategorisesti kokonaan pois (vrt. ”kellumaan” jättäminen). Kuitenkin tulee huomata, että saneerauksen vaihtoehtona on käytännössä konkurssi, johon yhtiön omaisuus voidaan luovuttaa ainoastaan hallituksen päätöksen perusteella ja joka tekee osakkeista tai velkojien maksunsaantijärjestyksestä annetun lain (1578/1992) mukaisista viimeksi suoritettavista saatavista käytännössä arvottomia.

- Kannatamme esitystä, jossa saneerauksen varalta laaditut sopimusehdot säädetään lain tasolla pätemättömiksi. Tämä selkiyttäisi nykytilaa ja olisi omiaan estämään väärinkäytöksiä, joilla esimerkiksi velkoja pyrkisi saneerauksen varalta laaditun sopimusehdon nojalla pääsemään perusteettomasti muita velkojia parempaan asemaan.

Lisäksi FILA kiinnittää huomiota seuraaviin lainsäädäntömuutoksessa esitettyihin seikkoihin:

- Koska velallisen on saneerausta hakiessaan yksilöitävä, kumpaa menettelyä (varhaista vai perusmuotoista saneerausmenettelyä) velallinen hakee, tulee huomiota kiinnittää myös saneeraushakemusten laatijoiden ammattitaitoon. Tällöin saneerausmenettelyn onnistumismahdollisuudet kasvavat, kun saneeraukseen hakeudutaan sekä riittävän ajoissa, että tarkoituksenmukaisella menettelyllä.

- Huomiota tulee kiinnittää myös tilanteisiin, joissa varhaista saneerausmenettelyä jatketaan perusmuotoisena saneerausmenettelynä. Tällöin perusmuotoisen menettelyn tulee tosiasiassa mahdollistaa maksuohjelman aikaansaaminen. Mikäli velallinen on tässä tilanteessa lopullisesti maksukyvytön, on vaihtoehtona ainoastaan konkurssi, eikä konkurssiin asettamista tule pitkittää saneerausmenettelyn muodon vaihtamisella. Selvittäjän määräämistä koskevien tuomioistuimelle ilmoitettavien kelpoisuusvaatimusten yhtenäistäminen pesänhoitajaa koskevien säännösten kanssa palvelee tätä selvittäjän ammattitaidolle asetettavaa vaatimusta.

- Varhaisen ja perusmuotoisen saneerausmenettelyn ero maksu-, perintä- ja muiden kieltojen määräämisen osalta on tärkeää tunnistaa, sillä mahdollisuus jättää kiellot tietyissä tapauksissa määräämättä saattaa hillitä varhaisen saneerausmenettelyyn hakeutumisen väärinkäyttöä. Tällaisista voidaan mainita esimerkkinä velkojien perintätoimien hidastamiseksi tai muiden tällaisten saneeraukselle vieraiden tavoitteiden saavuttamiseksi tehdyt hakemukset. Se, että joko kaikki saneerausmenettelyn kiellot määrätään tai ei mitään, on velkojien yhdenvertaisen kohtelun kannalta kannatettava esitys.

3 KOMMENTIT LAKIALOITTEISTA

Insolvenssioikeudellinen Yhdistys ry katsoo, että lakialoite laiksi konkurssilain 1 luvun 6 §:n ja 3 luvun 4 §:n muuttamisesta (LA 15/2020 vp) on tarpeeton. Suomen voimassaolevassa oikeudessa jo on pitkälle kehittynyt yksityishenkilön velkajärjestely, jonka johdosta ei ole tarvetta ryhtyä valmistelemaan uutta prosessia otsikolla "Henkilökohtainen konkurssi". Lisäksi ehdotukset konkurssimenettelyn vapauttavasta velka- tai viivästyskorkovastuusta ovat suomalaiselle velvoite- ja insolvenssioikeudelle vieraita sekä jo lähtökohtaisesti soveltumattomia.

FILA:lla ei ole kommentoitavaa lakialoitteesta laiksi yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun lain 9 a §:n muuttamisesta (LA 89/2020 vp).

Turussa, 17. päivänä helmikuuta 2022

INSOLVENSSIOIKEUDELLINEN YHDISTYS RY

Olli Rantanen
Yhdistyksen asiamies

Annika Ylätalo
Hallituksen sihteeri